

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA MATEMATIKO IN FIZIKO

Poročilo

Vaja 44 - Sila na vodnik v magnetnem polju

Luka Orlić

2. april 2023

Kazalo

1	Teoretični uvod	2
2	Naloga	3
3	Vprašanja	3
4	Potrebščine	3
5	Skica	3
6	Meritve	5
6.1	Metodologija	6
7	Obdelava meritev	6
8	Analiza rezultatov	9

1 Teoretični uvod

Na vodnik, ki leži v homogenem magnetnem polju pravokotno na smer silnic, deluje sila, ki je sorazmerna s tokom I skozi vodnik in z dolžino in z dolžino l vodnika v polju. Za enačbo sile uporabimo enačbo (1). Sorazmernostni koeficient B je gostota magnetnega polja. Magnetni pretok Φ_m skozi okvir, ki je pravokoten na silnicah je v homogenem polju opisan z enačbo (2), kjer je S ploščina okvirja, enota za B pa je $[T = Vs/M^2]$, enota za Φ_m pa je $[Vs]$.

$$\begin{aligned}\vec{F} &= l \cdot \vec{I} \times \vec{B} \\ F &= lIB \cdot \sin(\phi) \\ F &= lIB; \phi = 90 \text{ deg}\end{aligned}\tag{1}$$

$$\Phi_m = BS\tag{2}$$

2 Naloga

- i.) S tehtanjem pokaži, da je sila na vodnik sorazmerna s tokom.
- ii.) Določi gostoto magnetnega polja in magnetni pretok med poloma magnetov.

3 Vprašanja

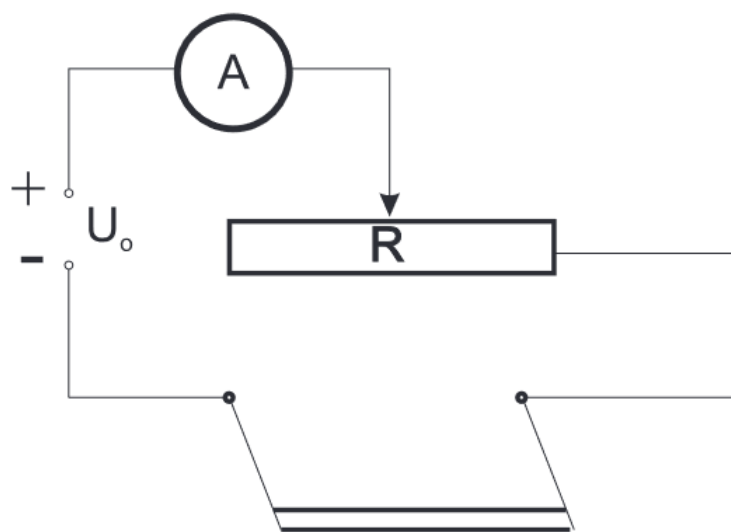
- i.) Kako je sila na vodnik odvisna od kota, ki ga oklepata smeri polja in toka? Kakšna je smer sile?
- ii.) Tehnica silo preračuna v maso. Kaj bi taka tehnica pokazala, če bi poskus izvajali npr. na Luni, kjer je $g = 1,6 \text{ m/s}^2$?

4 Potrebščine

- Občutljiva tehnika z magnetom
- Stojalo s prečko
- Usmernik 20V, 4A
- ampermeter
- Reostat
- 4 žice

5 Skica

Skica (1) je skica poskusa.

tehnica

Slika 1: Shema poskusa

6 Meritve

Meritve toka in mase 1. smer		
Index	tok [mA]	masa [g]
1	0	0
2	203	-0.15
3	412	-0.34
4	606	-0.52
5	810	-0.71
6	989	-0.89
7	1194	-1.08
8	1414	-1.28
9	1607	-1.47
10	1805	-1.65
11	1985	-1.82
12	2232	-2.05
13	2401	-2.21
14	2586	-2.38
15	2799	-2.59
16	3025	-2.81
Meritve toka in mase 2. smer		
Index	tok [mA]	masa [g]
1	0	0
2	209	0.15
3	418	0.33
4	601	0.49
5	809	0.68
6	999	0.85
7	1188	1.01
8	1419	1.22
9	1599	1.37
10	1798	1.55
11	2034	1.76
12	2215	1.92
13	2403	2.08
14	2624	2.28
15	2836	2.46
16	3050	2.65

$$l = 0,022\,m$$

$$S = 0,0002\,m^2$$

(3)

6.1 Metodologija

Na tehniko smo postavili stojalo z magnetoma, ki tvorita homogeno polje. Tehniko smo umerili, da kaže 0 g pri toku 0 mA , ter nato spreminjali tok in odčitavili meritve mase. Privzamemo, da tehnica uporablja konstanto $g = 9,81 \frac{m}{s^2}$.

7 Obdelava meritev

Naš cilj je da pridobimo podatek o Φ_m . Da bi to dosegli, moramo izračunati B , to pa naredimo s pomočjo enačbo (1). To enačbo bomo razdelali v enačbi (4). Ker je tehnica umerjena na 0 g pri 0 A , je F_g skriti n v linearni enačbi, ki nam pove samo težo objekta. a pa je računska konstanta tehnice, za katero velja $|a| = |g|$.

$$F = lBI$$

$$F = ma$$

$$F_g = mg$$

$$m_{real} = F_g \pm F = mg \pm ma = m(g \pm a) \quad (4)$$

Zaradi 7, $\implies$

$$mg = lBI$$

$$B = \frac{mg}{lI}$$

$$k = \frac{m}{I}; k \text{ je koeficient premicek} = \frac{Bl}{a} = \frac{Bl}{g}$$

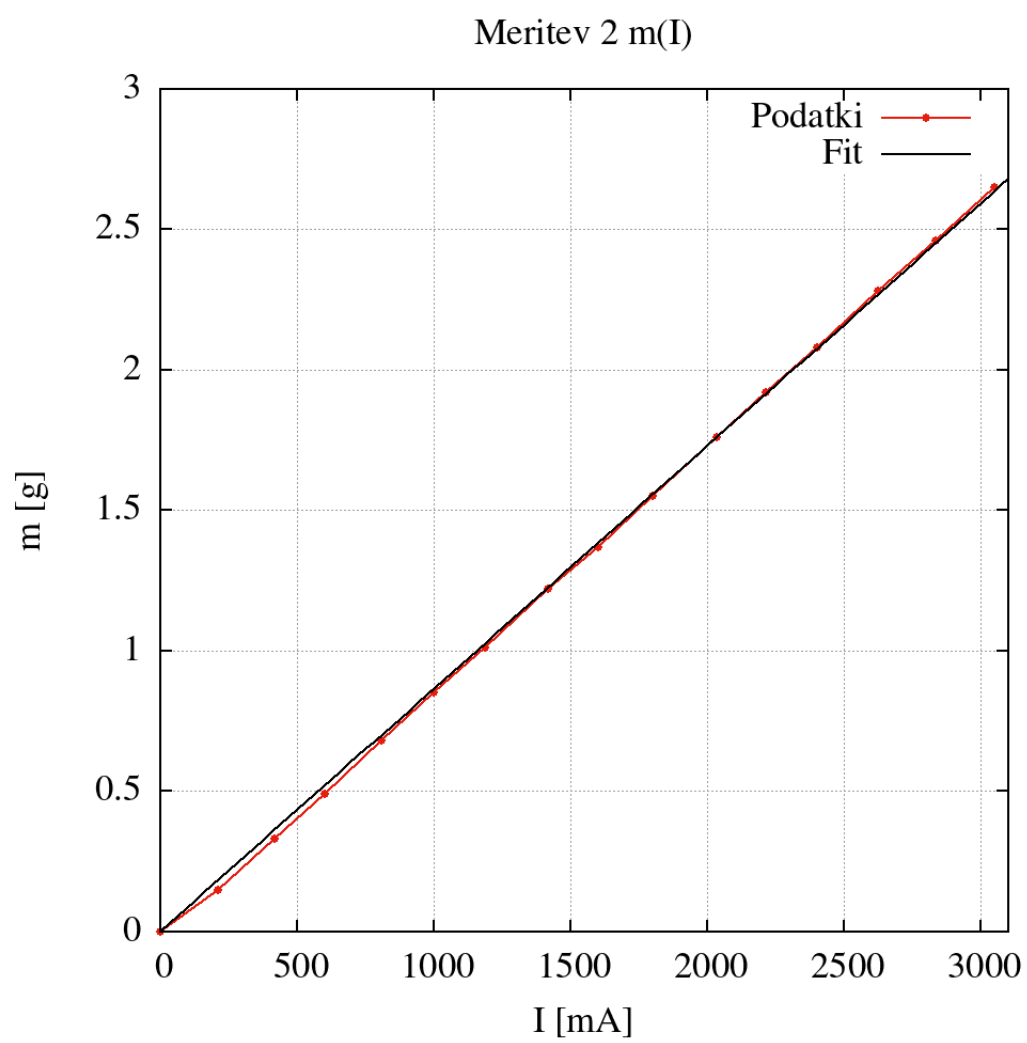
V enačbi (4) smo pokazali kako bi lahko "na roke" izračunali B , ter kako ga lahko določimo s fit funkcijo. Namreč vemo, da je $n = 0$, kar pomeni da je naša fit funkcija $f(I) = kI$, ter ta k uporabimo za izračun B . Ko to imamo enostavno z enačbo (2), določimo še Φ_m , ter odgovorimo na vprašanja. Grafa (2) in (3) prikazujeta fit in podatke.

Rezultati so:

$$\begin{aligned} k(\text{graf 1}) &= 0,000918587 \frac{g}{mA} \\ k(\text{graf 2}) &= 0,000864326 \frac{g}{mA} \\ k(\text{avg}) &= 0,00089145650 \frac{g}{mA} \end{aligned} \quad (5)$$

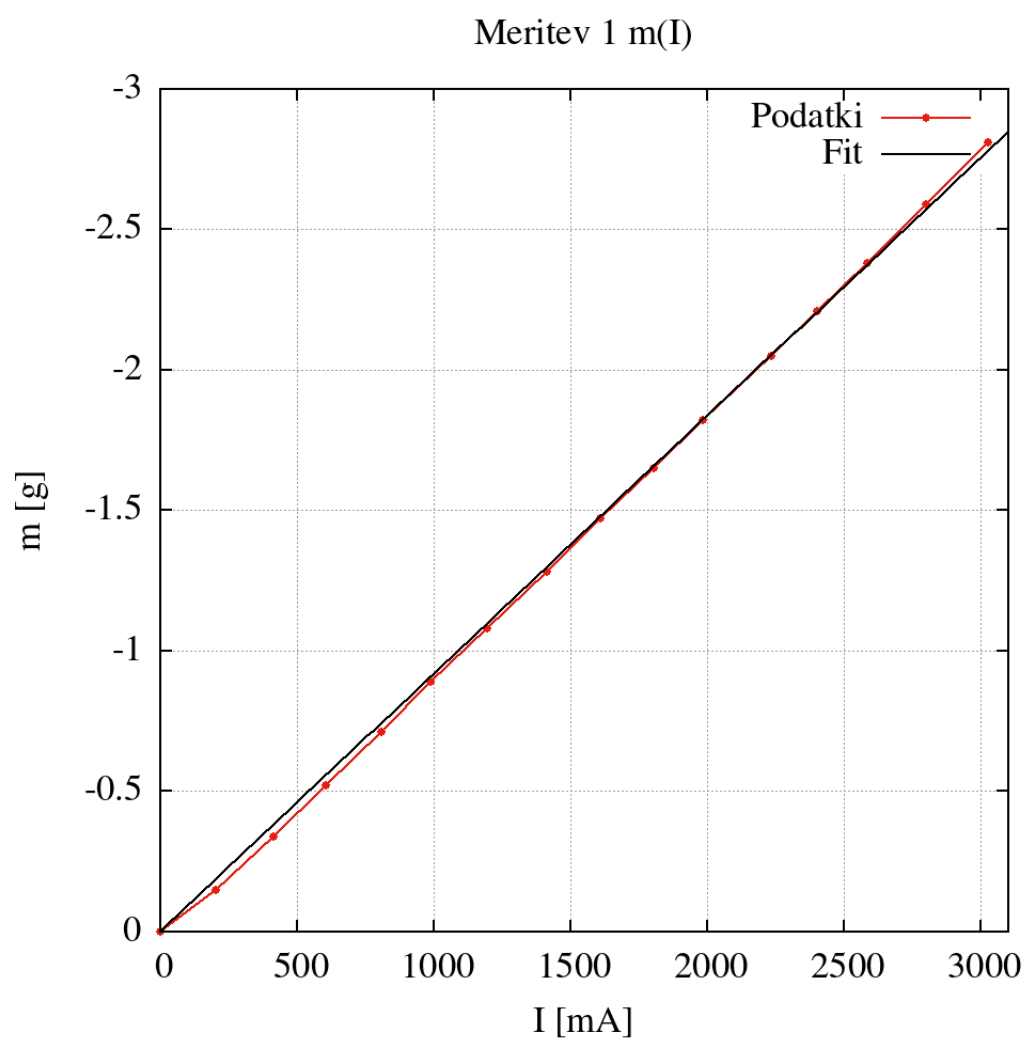
$$B = 0,40 T \pm 0,02 T$$

$$\Phi_m = 7,9 \cdot 10^{-5} (1 \pm 0,07) Vs$$

Slika 2: 1. meritev m(A)

Slika 3: 2. meritev m(A)

8 Analiza rezultatov

Obdelil smo rezultate na približno 10% natančno.

Sila je pravzaprav odvisna od kota, tako kot vektorski produkt. Kajti v resnici v enačbi (1), obstaja med vektorjem toka in vektorjem magnetnega polja vektorski produkt. Potemtakem, je velikost sile odvisna od sinusa kota, smer pa od tega ali je manjši kot od I do B ali obratno, kajti vektorski produkt je anti-komutativna operacija ($A \times B = -B \times A$).

Tehnica na luni, bi enako kazala, kajti ona meri isto silo, ter uporablja isti pospešek a za računanje sile. Edina razilka je da v m_{real} je F_g različen, in se potemtakem, skriti n v enačbi. Premakne za $n = m \cdot \frac{a}{g}$. Ker pa tehnico nastavimo na 0 g pri 0 A , te spremembe ne opazimo.